

Związek Zawodowy
Celnicy PL

Nysa, dnia 07.02.2017r.

ZZ Celnicy PL – 36/17

Pan Jacek Sasin

Przewodniczący

Komisji Finansów Publicznych

Szanowny Panie Przewodniczący.

W imieniu ZZ Celnicy PL zwracam się z wnioskiem o zwołanie posiedzenia Komisji Finansów Publicznych w celu przedstawienia problemów związanych z wdrożeniem Krajowej Administracji Skarbowej oraz wobec naglącej konieczności ich rozwiązania, a w szczególności:

1. Skala ucywilnienia funkcjonariuszy Służby Celnej dalej S.C.

Zgodnie z treścią zawartą w piśmie nr RS4.0101.1.2017 z dnia 27 stycznia br. Szefa KAS wynika, że maksymalnie 8525 obecnych mianowanych funkcjonariuszy celnych otrzyma propozycje służby.

W związku z powyższym ucywilnionych i zwolnionych będzie około 5615 funkcjonariuszy celnych z 14140¹

Konsekwencje tego są następujące:

Po pierwsze jest to koszt około 200 milionów złotych na odprawy dla 5615 funkcjonariuszy. Jeżeli będą próby niewypłacenia odpraw, to koszty te powiększą się o odsetki i koszty zastępstwa procesowego. Na taki kierunek wskazują rozpowszechniane w izbach informacje, iż przedstawienie propozycji pracy będzie uzależnione od zrzeczenia się statusu funkcjonariusza i odprawy. Mamy nadzieję, że to tylko plotki i obecna władza nie zastosuje wymuszenia, które bez powodzenia próbowało stosować kierownictwo S.C. w 2004r, kiedy to od funkcjonariuszy na likwidowanych przejściach granicznych żądano oświadczeń o zrzeczeniu się świadczeń

¹ Liczba funkcjonariuszy wg. stanu na 31 grudnia 2015r. wg. biuletynu statystycznego. Brak biuletynu z 2016r.

związanych z alokacją. Funkcjonariuszom sugerowano, że w przeciwnym wypadku grozi im zwolnienie. Pragniemy nadmienić, że w latach ubiegłych kierownictwo S.C. nie wypłaciło funkcjonariuszom świadczeń socjalnych w należnej wysokości oraz świadczenia na zagospodarowanie dla pracowników, którzy zostali mianowani funkcjonariuszami. Świadczenia te zostały wypłacone po latach, a koszt zastępstwa procesowego i odsetek wyniósł około 2 miliony złotych, ponieważ ponad 2200 funkcjonariuszy skierowało sprawy do sądu.

Po drugie 8525 funkcjonariuszy stanowi niewystarczającą obsadę kadrową do zabezpieczenia płynnej realizacji zadań typowo celnych- przynajmniej na dotychczasowym poziomie, oraz zabezpieczenia realizacji zadań dotyczących pakietu transportowego- szacunkowa ilość funkcjonariuszy niezbędnych do wykonywania tych zadań to około 1000 funkcjonariuszy i w ogóle do realizacji zadań nałożonych na KAS. Zgodnie z treścią ww. pisma do obsługi i kontroli obrotu towarowego po wyjściu Wielkiej Brytanii z UE- potrzeba będzie kolejne 1000 funkcjonariuszy. Według danych przekazywanych do UE ponad 10.000 funkcjonariuszy wykonuje zadania „celne” tj. czynności kontrolne przy bezpośredniej odprawie oraz po odprawie jak i procesy pomocnicze, zarządzanie i wsparcie. Na podstawie biuletynu statystycznego obsada etatowa w OC granicznych i wewnętrznych wynosi 5284 etatów oraz 4432 etaty w pionie kontroli (zwalczanie przestępczości, dochodzeniowo-śledczy, kontrola wyrobów akcyzowych, kontrola przedsiębiorców) tj. 9715 etatów. Przy czym poziom kontroli jest niewystarczający (sprzyja przemytowi), co potwierdzają wyniki kontroli NIK, wyniki Zespołu ds. przeglądu procedur granicznych, potwierdza to rosnący poziom ujawnień przemytu. Liczba funkcjonariuszy celnych na lotniskach wymaga pilnego zwiększenia, tą drogą przemyca się nawet wielotonowe przesyłki. W Polsce jest jeden z najniższych w UE poziom kontroli tj. 0,5 - 1,5% zgłoszeń w eksporcie, podniesiony poleceniem Szefa S.C. do poziomu min. 3%, ale bez zwiększenia etatowego. Efektem zaniżonej ilości etatowej wśród funkcjonariuszy celnych i tego typu prowadzonej polityki kadrowej jest skala wykorzystania procedury eksportu do wyłudzeń VAT, o czym informujemy już od dawna. Ogromna ilość transportów jest odprawiana przez firmy w procedurze uproszczonej bez udziału funkcjonariusza.

Proponowana ilość 8525 funkcjonariuszy nie pozwoli nawet na utrzymanie poziomu kontroli na dotychczasowym poziomie, a tym bardziej na obsługę nowych zadań, które określane są jako priorytetowe.

Liczba 8525 funkcjonariuszy to brak tzw. „zapasu” funkcjonariuszy w komórkach wewnętrznych, z których dotychczas bardzo często korzystano w celu zwiększenia obsady etatowej na przejściach granicznych w sytuacjach zwiększonego ruchu.

Nieprzekraczalna liczba 8525 funkcjonariuszy oraz ograniczenie możliwości pełnienia służby przez funkcjonariuszy wyłącznie w komórkach kontrolnych tzw. pierwszej linii stanowić będzie brak możliwości rozwoju zawodowego, jakiegokolwiek ścieżki rozwoju i awansu, brak zasilenia osobami z doświadczeniem z kontroli w komórkach analitycznych czy postępowania oraz stanowić będzie niedobór w kadrze kierowniczej, w tym wyższej. To także brak możliwości kontynuowania służby przez tych funkcjonariuszy, którzy ze względów zdrowotnych nie będą w stanie wykonywać zadań w komórkach kontrolnych, ale nie ma żadnych przeciwwskazań do wykonywania obowiązków w komórkach postępowania czy analizy ryzyka.

Wspomniany limit 8525 funkcjonariuszy w KAS został także ustalony w sposób niespójny. W ww. piśmie Szefa KAS czytamy, że ze względu na procedowaną ustawę o systemie monitorowania drogowego przewozu towarów, ważnym priorytetem jest wzmocnienie komórek realizacyjnych. Czytamy, że szczególnie dotyczy to IAS położonych na granicy z Niemcami, Czechami i Słowacją. Dlatego ww. limit funkcjonariuszy wzmocniono w tych izbach. Tyle uzasadnienie, natomiast stan faktyczny jest odmienny. Np. w Izbie Celnej w Opolu brak takiego wzmocnienia, mimo iż województwo graniczy z Czechami i jest tutaj kilka dawnych przejść granicznych i znanych szlaków przemytu, na których ujawnia się wyroby akcyzowe i narkotyki. Przykład ten jest dowodem na brak merytorycznego uzasadnienia przy ustalaniu ww. liczby funkcjonariuszy. Z analizy projektu ustawy (druk sejmowy 1244) wynika bardzo dużo nowych obowiązków np. kontrola przesyłek, nakładanie plomb oraz ich kontrola w oddziałach, zarządzanie konwoju, pobór prób towaru, ważenie, pobieranie i zwrot kaucji, pobieranie kar, potwierdzanie dostarczenia towaru, prowadzenie postępowań. Na granicy wewnętrznej UE nie mamy infrastruktury, więc będzie potrzeba obsadzenia na 24 godz. wszystkich szlaków komunikacyjnych/przejść granicznych. W ustawie uzasadnia się zwiększenie liczby funkcjonariuszy do 1500, ale już we wspomnianym piśmie Szefa KAS tylko 1000 – kolejna niespójność.

Od kilku miesięcy większość funkcjonariuszy WZP i OC w izbach przy wewnętrznej granicy UE i nie tylko, zaangażowana jest w działania związane z przemieszczaniem paliw. Jest to liczba niewystarczająca do wykonania tego zadania bez uszczerbku dla pozostałych zadań. Efektem tego jest znacznie mniejsza liczba kontroli w zakresie narkotyków, wyrobów

tytoniowych, praw własności przemysłowej, kontroli czasu pracy kierowców czy też całkowite odstąpienie od czynności patrolowo-kontrolnych na bazarach i targowiskach.

Stoimy na stanowisku, że w ramach obecnej reformy komórki realizujące zadania kontrolne powinny zostać wzmocnione, a nie osłabione. Utrzymanie tak niskich limitów liczby funkcjonariuszy **odbije się niekorzystnie na realizacji wszystkich zadań wyznaczonych w ustawie o KAS, a wszystkie te zadania są ważne zarówno dla budżetu jak i dla bezpieczeństwa państwa.** Już dzisiaj cieszą się mafie spirytusowe, tytoniowe i inne, mimo iż zadania w zakresie zwalczania mafii paliwowej realizuje więcej funkcjonariuszy, niż zaproponowano w ww. piśmie Szefa KAS dla wszystkich zadań.

Tym bardziej takie ograniczenie jest niezasadne w obliczu coraz mniejszej stabilności UE i wzrastającego zagrożenia terrorystycznego.

2. Zabezpieczenie ciągłości zadań.

Do dnia datowania pisma nadal nie jest znana struktura żadnej z izb, nie podjęto ze związkami zawodowymi rozmów na temat zasad przejścia pracowników do nowego pracodawcy, ani nawet nie przedstawiono propozycji tych zasad czy kryteriów, według których będą podejmowane decyzje kadrowe. W związku z tym nie wiadomo kto będzie przeniesiony do innych zadań, a kto pozostanie na obecnym stanowisku pracy/służby. Zaczyna szerzyć się nepotyzm i kumoterstwo. Nie ma informacji dla przedsiębiorców, którzy coraz intensywniej żądają informacji w zakresie zmian, do których powinni się przygotować. Do urzędów skarbowych mają zostać przymusowo przeniesieni funkcjonariusze, którzy obecnie zajmują się np. akcyzą, pełnią służbę w pionie orzecznictwym. Pomijany jest fakt np. sytuacji osobistej. Dla funkcjonariusza, którego całe zawodowe życie związane było ze Służbą Celną będzie to upokorzeniem. Jednocześnie od tych osób będzie się oczekiwało bardzo dużego zaangażowania w zorganizowanie od podstaw funkcjonowania nowych komórek i opracowania nowych procedur. Nie jest nam znana teoria zarządzania, która zaleca uprzednie upokorzenie pracownika, zlecenie mu bardzo ważnych zadań, a następnie gwarantuje uzyskanie wysokiego zaangażowania i efektów.

Z dniem 1 marca br. funkcjonariusze i pracownicy nowych organów powinni otrzymać szereg dostępów do systemów komputerowych zgodnie z politykami bezpieczeństwa każdego z nich. Najpierw jednak powinni być powołani nowi administratorzy systemów, którzy wydadzą te upoważnienia. Bez odpowiednich dostępów oraz upoważnienia do dostępu do danych osobowych nie wolno nikomu otworzyć nawet komputera, a co dopiero obsługiwać systemy

informatyczne. Funkcjonariusze i pracownicy powinni otrzymać upoważnienie do prowadzenia czynności procesowych, bez tego nie mogą pojawić się w sądzie, nie mogą wystawić mandatu, przesłuchać świadków czy podejrzanych oraz wydać decyzji. Czynności wykonane bez upoważnienia będą nieważne i błędy formalne zostaną wykorzystane przeciwko organom KAS.

Niestety do dnia 28 lutego 2017r przepisy nie dają organom KAS prawa dostępu do danych osobowych funkcjonariuszy. Są różne pomysły rozwiązania tego problemu, w tym np. wymuszenie od funkcjonariuszy S.C. zgody na przetwarzanie danych osobowych przez Dyrektorów. **Takie działanie jest bez podstawy prawnej jednak jest realizowane przez organy państwowe, co jest tym bardziej zatrważające i jest namiastką tego do czego i do jakich naruszeń prawa są gotowe organy przy wdrażaniu KAS.**

Z dniem 1 marca tracą ważność dowody rejestracyjne samochodów służbowych Służby Celnej. Właściwy organ KAS powinien je przerejestrować. Tymczasem otrzymujemy informacje, że pracownicy Izby Administracji Skarbowych nie poczynili w tym kierunku żadnych przygotowań ani nie są świadomi, iż to oni wydają dowody rejestracyjne i muszą zarejestrować samochody na numerach HC.

Powyższe sprawy są jednymi z kluczowych, aby w dniu 1 marca można było sprawnie i kompetentnie obsłużyć podmioty gospodarcze i osoby fizyczne dokonujące obrotu towarowego. **Nie wyobrażamy sobie, aby przymuszano funkcjonariuszy do działania wbrew przepisom lub rozpowszechniania oskarżeń o sabotaż reformy ze strony funkcjonariuszy celnych, ponieważ bez stosownych upoważnień, decyzji kompetencyjnych nikomu nie będzie wolno uruchomić komputera oraz realizować czynności kontrolnych ani procesowych.**

3. Brak rozporządzeń wykonawczych.

Do zapewnienia ciągłości realizacji zadań niezbędne jest wejście w życie w dniu 1 marca rozporządzeń wykonawczych. Podczas prac parlamentarnych nad ustawami o Krajowej Administracji Skarbowej oraz przepisami wprowadzającymi urzędnicy Ministerstwa Finansów informowali o potrzebie wydania około 90 rozporządzeń, w kolejnych informacjach liczba ta zwiększyła się najpierw o 100, a później Szef KAS informował o konieczności zmiany i wydania ponad 200 rozporządzeń. Dotychczas konsultowane są w zasadzie kosmetyczne zmiany rozporządzeń wydanych na podstawie ustawy o Służbie Celnej. Są one dostosowane do funkcjonariuszy UCS chociaż z delegacji ustawowych tejże ustawy nie wynika, aby rozporządzenia te mogły regulować sytuację prawną funkcjonariuszy służby celno-skarbowej

oraz stan rozwiązań wprowadzonych ustawą o KAS, które ustawa o S.C. inaczej reguluje. Niemniej jednak, nie ma rozporządzeń wykonawczych do ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej tzw. merytorycznych, regulujących tryb postępowania.

Ostatnio Ministerstwo Finansów zaczyna rozsyłać do konsultacji zarządzenia Ministra Rozwoju i Finansów skracając termin konsultacji i łamiąc w ten sposób ustawę o Związkach Zawodowych.

Np. w dniu 06.02.2017r. przesłano e-mailem zarządzenie Ministra Rozwoju i Finansów w sprawie utworzenia delegatur jednostek organizacyjnych KAS oraz terytorialnego zasięgu ich działania i siedzib z prośbą o zgłaszanie uwag w terminie do 22 lutego 2017r.

Powyższe świadczy o braku przygotowania aktów wykonawczych, ale także jest łamaniem prawa.

Kolejna kwestia to kuriozalna sprawa z odrzuceniem dotychczasowej, utrwalonej symboliki Służby Celnej na rzecz symboli sięgających do PRL-u, pogłoski o prawdopodobnych próbach wymuszeń zrzeczenia się należnych świadczeń przez funkcjonariuszy jak za czasów rządów z lat 2003 i 2004 oraz obniżenie potencjału kontrolnego Służby Celnej nieodparcie nasuwają funkcjonariuszom skojarzenia, iż osoby na których pomysłach i wykonaniu opiera się wdrożenie KAS mają bardzo dużo wspólnego z czasami minionymi i poprzednim ustrojem politycznym.

Mając powyższe na uwadze oraz nieodległy okres uruchomienia KAS zwracamy się z prośbą o zainteresowanie tematem i zwołanie posiedzenia Komisji Finansów Publicznych w celu wypracowania rozwiązań w/w problemów.

Uważamy, że nie jest konieczne przymusowe ucywilnienie funkcjonariuszy. Odstąpienie od tego założenia pozwoli na zaoszczędzenie kilkuset milionów złotych z tyt. odpraw, lepszą motywację, lepsze wykorzystanie kard, skuteczniejsze realizowanie zadań ustawowych i zabezpieczenie na wypadek sytuacji kryzysowej.

Należy pozostawić możliwość pełnienia służby w komórkach cywilnych obecnym funkcjonariuszom. Proces ucywilnienia należy rozłożyć na kilka lat, aby ten proces przebiegał w sposób naturalny z pełnym wykorzystaniem wiedzy i doświadczenia obecnych funkcjonariuszy.

Powyższe, to tylko część problemów jakich jest z dnia na dzień coraz więcej.

Do wiadomości:

1. Kluby Parlamentarne
2. Prezydium Komisji Finansów Publicznych

Z poważaniem:

Sławomir Siwy
Przewodniczący
ZZ Celnicy PL

/ - /